

De europeiska arbetsmarknadsparternas representativitet: Idrotts- och fritidssektorn

Sammanfattning

Inledning

Syftet med denna undersökning är att ta fram den information som behövs för att främja den sociala dialogen inom idrotts- och fritidssektorn. Eiros undersökningar om representativitet, som genomförs på kommissionens begäran, har som mål att identifiera vilka av arbetsmarknadsparternas organisationer som kommissionen ska samråda med enligt bestämmelserna i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget). I undersökningen identifieras alltså de relevanta nationella organisationerna för arbetsmarknadsparter inom idrotts- och fritidssektorn med hjälp av en top down-strategi (där man listar medlemmarna i de europeiska organisationerna) och en bottom up-strategi genom de nationella kontaktpersonerna för Europeiska observationsorganet för arbetsmarknadsrelationer (Eiro).

För att den europeiska sociala dialogen ska kunna vara effektiv måste sektorns relevanta nationella aktörer vara representativa – det är bara organisationer som är tillräckligt representativa som kan få delta i den europeiska sociala dialogen.

En nationell organisation anses vara en relevant branschrelaterad intresseorganisation om den uppfyller följande kriterier:

- organisationens verksamhet är kopplad till branschen,
- organisationen deltar regelbundet i kollektiva förhandlingar på branschnivå och/eller är medlem i en relevant europeisk intresseorganisation.

En europeisk organisation anses vara en relevant branschrelaterad intresseorganisation om den finns med på kommissionens förteckning över arbetsmarknadsparter som ska delta i samråd för branschens räkning enligt artikel 154 i EUF-fördraget, och/eller deltar i den europeiska sociala dialogen för den aktuella branschen och/eller har begärt att få delta i samråd med Europeiska kommissionen enligt artikel 154.

Definition av sektorn

För denna undersökning syften definieras idrotts- och fritidssektorn i enlighet med EU:s statistiska näringsgrensindelning (Nace, rev. 2) för att säkerställa att resultatet kan jämföras i olika länder. Mer specifikt avgränsas denna sektor av Nace-kod R 93.1 (sportverksamhet) – Nace-kod R 93.2 (fritids- och nöjesverksamhet) ligger dock utanför undersökningens mandat.

Ekonomisk bakgrund

Den europeiska idrotts- och fritidssektorn omfattar tre huvudsegment: ideell idrottsverksamhet, professionell idrottsverksamhet och aktiv fritid. Trots bristen på tillförlitliga uppgifter råder inget tvivel om att idrotts- och fritidssektorn under många år varit ett dynamiskt och snabbväxande område tack vare diversifieringen av sportverksamheten, den växande fritidsindustrin samt globaliseringen, professionaliseringen och kommersialiseringen av idrotten.

Sektorn kännetecknas dock av en hög grad av organisationsfragmentering hos båda arbetsmarknadsparterna, på såväl nationell som europeisk nivå. Detta beror på att de olika aktiviteterna traditionellt grundas på sinsemellan mycket olika organisatoriska system. De nationella arbetsmarknadsparterna inom sektorn, i den mån de ens finns, har dessutom en tendens att notera relativt låga organisationsnivåer eftersom idrottsrörelsen har sina rötter i ideella organisationer och frivilligt arbete. Professionaliseringen har dock ökat behovet av formaliserade arbetsmarknadsstrukturer.

Sysselsättning

När det gäller sysselsättning är sektorn inte särskilt stor. Dess andel av den totala sysselsättningen är under 1 procent i alla länder utom Irland, Malta och Storbritannien. Storbritannien har utan konkurrens den ledande positionen med över 400 000 personer anställda inom sektorn. Enligt uppgifter från Eurostat (andra kvartalet 2011) sysselsatte sektorn för sport och aktiv fritid i hela EU omkring 1,44 miljoner personer.

Utveckling på senare tid

I motsats till de flesta andra sektorer har arbetsmarknaden inom idrotts- och fritidssektorn inte påverkats särskilt mycket av den ekonomiska krisen. Vissa länder (Bulgarien, Frankrike, Grekland, Luxemburg, Nederländerna, Slovenien, Sverige och Österrike) har dock påverkats av nedskärningar av den privata sponsringen av professionell idrott, medan andra länder (Irland och Ungern) har noterat en betydande minskning av den statliga finansieringen av idrotten.

Representativitet på nationell nivå

Fackföreningar

De organisatoriska systemen inom idrottsvärlden på nationell nivå är mycket komplexa och sinsemellan olika, vilket medför att inte alla nationella medlemsorganisationer som är anslutna till de branschrelaterade arbetstagarföreträdarna på europeisk nivå kan identifieras som egentliga fackföreningsorganisationer. En del av dessa medlemsorganisationer är hybridorganisationer som ofta har rollen som väktare av reglerna för idrottsutövandet, snarare än arbetsmarknadsparter.

Av de 27 länder som deltog i undersökningen hade alla utom fyra (Estland, Lettland, Slovakien och Tjeckien) minst en branschrelaterad fackförening. Storleken på de aktuella fackföreningarna varierar mycket inom Europa, från över 2,2 miljoner medlemmar i Ver.di i Tyskland (inte alla inom denna sektor) till bara 60 medlemmar i SPS i Litauen. Sammanlagt 91 identifierade branschrelaterade fackföreningar uppfyller kriterierna för deltagande i undersökningen om representativitet.

Omkring 35 procent av fackföreningarna företräder minst 70 procent av de aktiva anställda inom sitt område; omkring 12 procent organiserar mindre än 15 procent; och omkring 28 procent rapporterar att de täcker mellan 15 procent och 50 procent av de potentiellt aktiva medlemmarna. Dessa resultat visar att de branschrelaterade fackföreningarna totalt sett har en relativt hög branschtäthet.

Arbetsgivarorganisationer

Sammanlagt 83 branschrelaterade arbetsgivarorganisationer identifierades i 20 länder. Cypern, Tjeckien, Estland, Litauen, Luxemburg, Malta och Slovakien hade inte någon branschrelaterad arbetsgivarorganisation som uppfyllde minst ett av de två kriterierna för deltagande. I fem länder finns bara en enda organisation, vilket visar på att de pluralistiska föreningssystemen överväger på både arbetsgivarsidan och fackföreningssidan. I tolv av länderna finns minst en organisation som inte deltar i kollektiva förhandlingar – dessa klassificeras som organisationer för arbetsmarknadsparter enbart på grund av att de är anslutna till en eller flera av de branschrelaterade arbetsgivarorganisationer på europeisk nivå som omfattas av den här undersökningen.

Kollektiva förhandlingar

På grund av sektorns komplexa organisationssystem och avsaknaden av starka, välorganiserade branschrelaterade arbetsmarknadsparter i många länder är arbetsmarknadsrelationerna relativt utvecklade i medlemsstaterna. Fem av de 20 länder som det finns uppgifter om (Belgien, Frankrike, Italien, Rumänien och Spanien) noterar branschrelaterade kollektiva förhandlingar på en nivå över 90 procent, bara två länder (Sverige och Finland) noterar medelhöga nivåer och de övriga länderna noterar låga eller mycket låga nivåer.

Representativitet på europeisk nivå

De europeiska branschorganisationer för idrotts- och fritidssektorn som finns med på kommissionens förteckning över arbetsmarknadsparter som ska delta i samråd enligt artikel 154 i EUF-fördraget är UNI-Europa Sport, EU Athletes och FIFPro som företräder arbetstagarparterna samt EASE, EHFA, EC-OE, EPFL och ECA som företräder arbetsgivarna.

Omkring 40 procent av de listade fackföreningarna är direkt anslutna till UNI-Europa Sport. EU Athletes och FIFPro har 21 respektive 20 direkta medlemsorganisationer, och täcker därmed de största medlemsstaterna genom anslutna fackföreningar från dessa länder. Det största undantaget i detta avseende är Tyskland, som inte har någon medlemsorganisation i FIFPro. Det finns dock andra europeiska organisationer än UNI-Europa Sport, EU Athletes och FIFPro som företräder en relativt stor andel av både de branschrelaterade fackföreningarna och länderna.

De flesta arbetsgivarorganisationerna är anslutna till EASE, EHFA, EC-OE, EPFL och ECA. Ytterligare en europeisk organisation, UEFA – som täcker tre länder – deltar i den befintliga kommittén för sektoriell social dialog inom sektorn för proffs fotboll. Eftersom organisationen själv inte anser sig vara en arbetsgivarföreträdare eller en aktör inom arbetsmarknadsrelationerna, anses den inte vara en representativ branschrelaterad europeisk organisation.

Slutsatser

Undersökningen visar att UNI-Europa Sport, EU Athletes och FIFPro på arbetstagersidan och EASE, EHFA, EC-OE, EPFL och ECA på arbetsgivarsidan bör ses som de främsta EU-omfattande företrädarna för arbetstagare och arbetsgivare inom idrotts- och fritidssektorn.

Mer information

Rapporten *Representativeness of the European social partner organisations: Sport and active leisure industry (De europeiska arbetsmarknadsparternas representativitet: Idrotts- och fritidssektorn)* hittar du på <http://www.eurofound.europa.eu/eiro/studies/tn1105058s/index.htm>

För mer information kontakta Camilla Galli da Bino på gdb@eurofound.europa.eu